

บทที่ 2

ทฤษฎี แนวคิด และวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

ทฤษฎีของการศึกษา

นักลงทุนที่มีเหตุผล (Rational Investor) จะเลือกลงทุนในหลักทรัพย์ที่มีความเสี่ยงที่ต่ำกว่าในระดับผลตอบแทนที่เท่ากัน หรือจะเลือกลงทุนในหลักทรัพย์ที่มีผลตอบแทนที่สูงกว่าในระดับความเสี่ยงที่เท่ากัน¹ ซึ่งแนวคิดเกี่ยวกับความเสี่ยงและผลตอบแทน และความสัมพันธ์ของความเสี่ยงและผลตอบแทน โดยสามารถวัดออกมาในรูปของ Capital Market Line ตามแนวคิดแบบจำลองการประเมินค่าสินทรัพย์ทุน (Capital Asset Pricing Model : CAPM) สามารถอธิบายดังต่อไปนี้

แนวคิดผลตอบแทน²

เมื่อบุคคลหนึ่งได้รับเงินได้เขาอาจใช้จ่ายเงินได้นั้นและ/หรือเก็บออมเงินได้นั้นไว้ หากเขาเลือกที่จะเก็บออมหรือใช้จ่ายน้อยกว่ารายได้ เขาจะต้องตัดสินใจว่าจะออมโดยวิธีใด ในทางกลับกันบางคนอาจต้องการใช้จ่ายมากกว่าจำนวนเงินที่หามาได้เป็นผลให้เกิดการกู้ยืมขึ้นเป็นจำนวนหนึ่ง เขาจะต้องตัดสินใจว่าจะกู้ยืมจากแหล่งใด

เมื่อใดที่รายได้ในปัจจุบันมีมูลค่าสูงกว่ารายจ่ายในปัจจุบัน จะมีการเก็บออมรายได้ส่วนเกินเอาไว้โดยบางคนอาจนำเงินเก็บซ่อนเฉยๆ จนกระทั่งถึงเวลาที่ต้องการใช้จ่ายเงินจำนวนนี้จึงนำออกมาใช้ ในขณะที่หลายๆคนอาจรู้สึกว่าจะชลอการใช้จ่ายเงินในปัจจุบันลงจำนวนหนึ่งแล้วเก็บออมด้วยวิธีอื่น เพื่อให้เงินจำนวนนั้นงอกเงยขึ้นเพื่อใช้จ่ายในอนาคตได้มากขึ้น การพิจารณาว่าจะชลอการบริโภคในวันนี้ไว้เพื่อการบริโภคที่มากขึ้นในอนาคตนี้เองเป็นที่มาของการออมและการลงทุน โดยจำนวนเงินงอกเงยขึ้นก็คือผลตอบแทนจากการลงทุน

ในทางตรงกันข้ามเมื่อใดที่รายได้ในปัจจุบันมีน้อยกว่าความต้องการบริโภคในปัจจุบัน บุคคลนั้นก็จะพิจารณาดังเอารายได้ที่จะได้รับในอนาคตมาบริโภคก่อน ซึ่งก็ทำได้โดยการกู้ยืมที่สัญญาว่าจะชำระคืน(ด้วยรายได้)ในอนาคต โดยเงินที่ชำระคืนย่อมมีจำนวนมากกว่าจำนวนเงิน

¹ จีรตัน สังข์แก้ว. การลงทุน (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2544), หน้า 8.

² จีรตัน สังข์แก้ว. การลงทุน (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2544), หน้า 3.

เมื่อแรกซื้อ จำนวนเงินที่สูงขึ้นก็คือดอกเบี้ยเงินกู้ตัวเอง และเงินที่กู้ยืมมาอาจถูกนำมาใช้เพื่อการบริโภคหรือนำมาลงทุนที่คาดว่าจะให้ผลตอบแทนมากกว่าต้นทุนการกู้ยืมที่จ่ายออกไป

องค์ประกอบของผลตอบแทน (Element of Return)³

ผลตอบแทนจะประกอบด้วยส่วนประกอบ 2 ส่วน คือเงินสหรับจากการลงทุนซึ่งอยู่ในรูปเงินปันผล หรือดอกเบี้ย และจากกำไรหรือขาดทุนจากการเปลี่ยนแปลงราคาของหลักทรัพย์หรือที่เรียกว่า กำไรหรือขาดทุนจากส่วนต่างของราคาปิด (Capital Gain or Loss) ซึ่งสามารถสรุปเป็นสมการได้ดังสมการ 2.1

ผลตอบแทนทั้งหมด = รายรับ(เงินปันผลหรือดอกเบี้ย) + ส่วนเปลี่ยนแปลงของราคา (+/-).....สมการ 2.1

การวัดค่าผลตอบแทน⁴

แนวคิดด้านการวัดผลตอบแทนนั้น จะรวมเอาองค์ประกอบของผลตอบแทน ซึ่งได้แก่เงินสหรับ และกำไรหรือขาดทุนจากการเปลี่ยนแปลงราคาให้รวมอยู่ในรูปของผลตอบแทนทั้งหมด(Total Return) ซึ่งทำให้สามารถใช้วัดค่าผลตอบแทนในช่วงเวลาต่างๆ หรือใช้วัดเปรียบเทียบระหว่างหลักทรัพย์ โดยเทียบผลตอบแทนทั้งหมดกับเงินลงทุนที่ได้จ่ายลงไป สามารถเขียนเป็นสมการได้ดังสมการ 2.2

อัตราผลตอบแทนรวม = $\frac{\text{เงินสหรับ} + \text{ส่วนเปลี่ยนแปลงราคา}}{\text{เงินลงทุนในสินทรัพย์}}$ .....สมการ 2.2

³ Fisher, Donald E. and Jordan, Ronald J., Security Analysis and portfolio Management (New Jersey: Prentice-Hall, 1995), p. 66-67

⁴ Fisher, Donald E. and Jordan J., Security Analysis and Portfolio Management (New Jersey: Prentice-Hall, 1995), p.70-81.

แนวคิดความเสี่ยง⁵

ความเสี่ยงในการถือครองหลักทรัพย์หมายถึง โอกาสที่ผลตอบแทนที่เกิดขึ้นจริง จะน้อยกว่าค่าผลตอบแทนที่คาดหวัง โดยความเสี่ยงสามารถแบ่งได้เป็น 2 ประเภท คือ ความเสี่ยงที่เป็นระบบ (Systematic Risk) และความเสี่ยงที่ไม่เป็นระบบ (Unsystematic Risk)

ความเสี่ยงที่เป็นระบบ (Systematic Risk)

ความเสี่ยงที่เป็นระบบ หมายถึงความเสี่ยงที่เกิดจากปัจจัยที่ควบคุมไม่ได้ เป็นปัจจัยภายนอก และมีผลต่อหลักทรัพย์ทั้งตลาด เช่น การเปลี่ยนแปลงด้านเศรษฐกิจ การเมือง และสังคม เป็นต้น ความเสี่ยงที่เป็นระบบ สามารถจำแนกออกได้ดังนี้

ความเสี่ยงด้านการตลาด (Market Risk)

ความเสี่ยงด้านการตลาด เป็นความเสี่ยงที่เกิดขึ้นจากการเปลี่ยนแปลงทัศนคติ หรือความคาดหวัง (Expectation) ของนักลงทุน เช่นเมื่อกำไรหุ้นบริษัทหนึ่งได้เพิ่มขึ้นแต่ราคาหุ้นบริษัทกลับลดลง หรือเมื่อกำไรของบริษัทยังคงเดิมแต่ราคาหุ้นมีการเปลี่ยนแปลงขึ้นลง ทั้งนี้การเปลี่ยนแปลงหรือความแปรปรวนของราคา เกิดจากทัศนคติเชิงลบหรือความคาดหวังว่าจะเกิดเหตุการณ์ที่ไม่พึงประสงค์ เหตุการณ์เหล่านี้เป็นความเสี่ยงทางด้านตลาด

ความเสี่ยงทางด้านตลาด มีสาเหตุจากเหตุการณ์ที่สามารถสัมผัสได้ (Tangible Events) ซึ่งเป็นเหตุการณ์ที่นักลงทุน ได้รับข้อมูลด้านการเมือง สังคม และเศรษฐกิจ ซึ่งจะทำให้ความคาดหวังของกำไรของกิจการลดลง และเกิดจากเหตุการณ์ที่สัมผัสไม่ได้ (Intangible Events) ซึ่งเป็นเหตุการณ์ที่เกิดจากจิตวิทยาของตลาด อารมณ์ของตลาด หรือความรู้สึกกลัวว่าจะขาดทุน ซึ่งเป็นปฏิกิริยาที่สะท้อนจากความคาดหวังว่าจะเกิดเหตุการณ์ที่ไม่พึงประสงค์ขึ้น เช่นในเรื่องเกี่ยวกับเสถียรภาพทางการเมือง ภาวะสงคราม หรือภาวะขาดแคลนน้ำมัน เป็นต้น เหตุการณ์ดังกล่าวอาจก่อให้เกิดปฏิกิริยาลูกบอลหิมะ (Snowball) ซึ่งจะทำให้ภาวะการลงทุนเลวร้ายลงไปเรื่อยๆ

⁵ Fisher, Donald E. and Jordan, Ronald J., Security Analysis and portfolio Management (New Jersey: Prentice-Hall, 1995), p. 67

ความเสี่ยงด้านอัตราดอกเบี้ย (Interest Rate Risk)

ความเสี่ยงทางด้านอัตราดอกเบี้ย เป็นความไม่แน่นอนของมูลค่าในอนาคต (Future Value) หรือขนาดของรายได้ในอนาคต ซึ่งมีสาเหตุจากการเปลี่ยนแปลงในอัตราดอกเบี้ย การเปลี่ยนแปลงในอัตราดอกเบี้ยทำให้ต้นทุนทางการเงินและอัตราผลตอบแทนที่ต้องการ เปลี่ยนแปลงไป ซึ่งส่งผลให้กำไร เงินปันผล ตลอดจนราคาหุ้นเปลี่ยนแปลงได้

ความเสี่ยงทางด้านอำนาจซื้อ (Purchasing Power Risk)

ความเสี่ยงทางด้านอำนาจซื้อ เป็นความไม่แน่นอนของอำนาจซื้อของเงินที่ถืออยู่ในปัจจุบัน หากเราถือว่าการลงทุนเป็นการเลื่อนการบริโภคออกไป เมื่อระดับราคาสินค้าและบริการสูงขึ้น นักลงทุนจะสูญเสียอำนาจซื้อไปทันที ความเสี่ยงเหล่านี้จะกระทบต่ออัตราผลตอบแทนที่ต้องการ

ความเสี่ยงที่ไม่เป็นระบบ (Unsystematic Risk)

ความเสี่ยงที่ไม่เป็นระบบ เป็นความเสี่ยงที่เกิดจากปัจจัยภายในธุรกิจ ปัจจัยที่มากกระทบก็เป็นปัจจัยเฉพาะธุรกิจ หรือเฉพาะอุตสาหกรรมหนึ่งๆ ตัวอย่างของปัจจัยที่กระทบเช่น ความสามารถในการบริหารกิจการ การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของผู้บริโภค หรือการประท้วงนัดหยุดงานของคนงาน เป็นต้น โดยแหล่งที่มาของความเสี่ยงที่ไม่เป็นระบบเกิดขึ้นได้ 2 แหล่ง คือ สภาพแวดล้อมในการดำเนินงาน (Operating Environment) ของธุรกิจ และการดำเนินงานทางการเงินของกิจการ ซึ่งความเสี่ยงที่ไม่เป็นระบบสามารถแบ่งได้ดังนี้

ความเสี่ยงด้านธุรกิจ (Business Risk)

ความเสี่ยงดังกล่าววัดได้จากความแปรปรวนของรายได้จากการดำเนินงาน (Operating Income) และเงินปันผลคาดหวัง (Expected Dividends) ความเสี่ยงด้านธุรกิจสามารถจำแนกออกได้ 2 พวกใหญ่ๆ คือ ความเสี่ยงจากปัจจัยในธุรกิจ (Internal Business Risk) และความเสี่ยงจากปัจจัยภายนอกธุรกิจ (External Business Risk)

ความเสี่ยงจากปัจจัยภายในธุรกิจ เป็นความเสี่ยงที่เกิดจากการบริหารงานภายในจากสภาพแวดล้อมในตัวธุรกิจเอง ซึ่งความเสี่ยงจะมากหรือน้อยก็ขึ้นอยู่กับประสิทธิภาพการดำเนินงาน (Operating Efficiency) นั้นเอง

ความเสี่ยงจากปัจจัยภายนอกธุรกิจ เป็นความเสี่ยงที่เกิดจากสภาพแวดล้อมภายนอกที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงาน ซึ่งอาจเริ่มตั้งแต่ ต้นทุนทางการเงิน การขึ้นอัตราดอกเบี้ย ไปจนถึง วัฏจักรทางธุรกิจ (Business Cycle) ซึ่งปัจจัยที่สำคัญคือ วัฏจักรทางธุรกิจ ซึ่งค่อนข้างมีผลมากต่อการดำเนินงานของธุรกิจ

ความเสี่ยงทางการเงิน (Financial Risk)

ความเสี่ยงทางการเงินจะขึ้นกับกิจกรรมทางการบริหารเงินของกิจการ การจัดโครงสร้างเงินทุน (Capital Structure) การบริหารหนี้ (Debt Management) ความสามารถในการชำระหนี้ ซึ่งหากกิจการใดเป็นกิจการที่ปลอดหนี้ (No Debt Financing) กิจการนั้นก็จะไม่มีความเสี่ยงทางการเงิน

เส้นลักษณะ (Characteristic Line)⁶

เส้นลักษณะ (Characteristic Line) เป็นกราฟเส้นตรงที่ลากขึ้นเพื่อแสดงความสัมพันธ์ระหว่างอัตราผลตอบแทนของหลักทรัพย์ชนิดใดชนิดหนึ่งกับอัตราผลตอบแทนของตลาดตามแนวคิด Single Market Model หรือ Market Model ซึ่งมีสมการดังนี้

$$R_i = \alpha_i + \beta_i R_m + \varepsilon_i \quad \dots\dots\dots \text{สมการ 2.3}$$

เมื่อ

R_i คืออัตราผลตอบแทนของหลักทรัพย์ i

R_m คืออัตราผลตอบแทนของตลาด

α_i คือค่าคงที่ (alpha) หรือค่าอัตราผลตอบแทนของหลักทรัพย์ i เมื่อตลาดไม่มีการเปลี่ยนแปลง

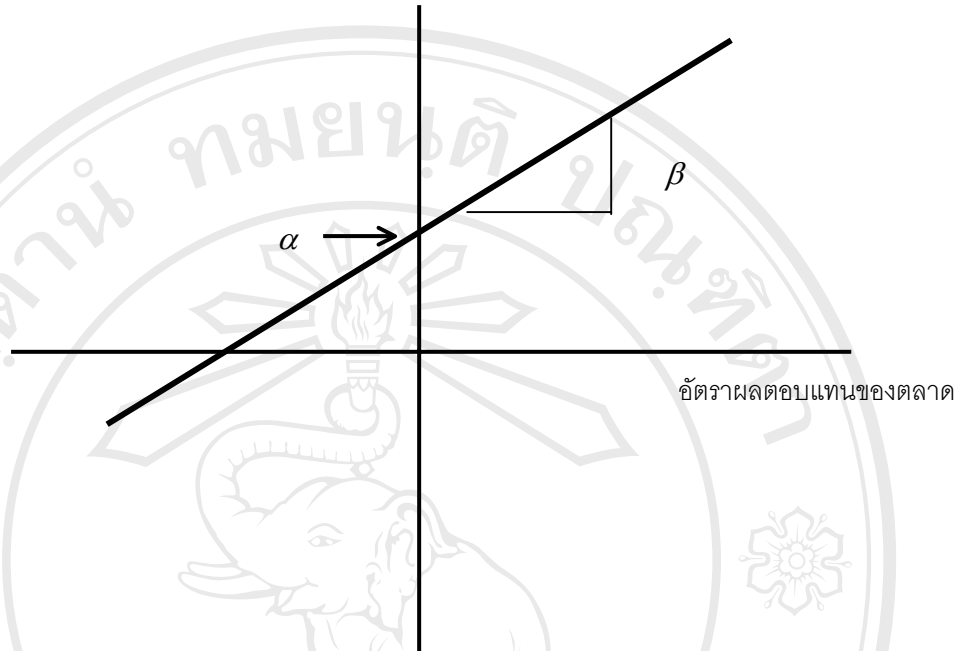
β_i คือค่าความชันของเส้นถดถอย

ε_i คือค่าส่วนผิดพลาด หรือค่า R_i ที่อธิบายไม่ได้ด้วย R_m

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright © by Chiang Mai University
All rights reserved

⁶ จีรัตน์ สังข์แก้ว. การลงทุน (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2544), หน้า 188 – 189.

อัตราผลตอบแทนของหลักทรัพย์

รูปที่ 2.1 Characteristic Line

ดังแสดงในรูปที่ 2.1 ค่าความชันของ Characteristic Line หรือค่าเบต้า แสดงถึงการเปลี่ยนแปลงของอัตราผลตอบแทนของหลักทรัพย์เมื่ออัตราผลตอบแทนของตลาดเปลี่ยนไป 1 หน่วย ความชันของ Characteristic Line จึงเป็นดัชนีชี้วัดความเสี่ยงอันเนื่องมาจากตลาดหรือความเสี่ยงที่เป็นระบบนั่นเอง ซึ่งโดยคำจำกัดความแล้ว

- ค่าเบต้าของตลาดเท่ากับ 1
- หากหลักทรัพย์มีค่าเบต่าน้อยกว่า 1.0 แสดงว่าหลักทรัพย์นั้นมีการเปลี่ยนแปลงของอัตราผลตอบแทนน้อยกว่าการเปลี่ยนแปลงของอัตราผลตอบแทนของตลาด
- หากหลักทรัพย์มีค่าเบต้ามากกว่า 1.0 แสดงว่าหลักทรัพย์นั้นมีการเปลี่ยนแปลงของอัตราผลตอบแทนมากกว่าการเปลี่ยนแปลงของอัตราผลตอบแทนของตลาด

ส่วนเครื่องหมาย $\pm$ แสดงถึงทิศทางการเปลี่ยนแปลงของอัตราผลตอบแทนของหลักทรัพย์ว่าเป็นไปในทิศทางเดียวกัน(+) หรือเป็นไปในทิศทางตรงกันข้าม(-) กับการเปลี่ยนแปลงของอัตราผลตอบแทนของตลาด

ในทางปฏิบัติเมื่อหาค่าตัวแปรในสมการถดถอยที่ 2.3 ค่า α_i หรือ alpha ที่มีนัยสำคัญทางสถิตินั้นแสดงถึงผลตอบแทนส่วนเกินที่ผู้ลงทุนได้รับจากหลักทรัพย์ ในขณะที่ตลาดโดยรวมมีผล

ตอบแทนเป็นศูนย์ หลักทรัพย์ที่มีค่า alpha สูงมีแนวโน้มที่จะมีค่าเบต้าต่ำ และหลักทรัพย์ที่มีค่า alpha ต่ำมีแนวโน้มที่จะมีค่าเบต้าสูง

การคำนวณค่าความเสี่ยง⁷

ความเสี่ยงในการลงทุนในหลักทรัพย์ประกอบไปด้วยความเสี่ยงที่เป็นระบบและไม่เป็นระบบ การคำนวณค่าความเสี่ยงที่เป็นระบบและไม่เป็นระบบมีดังต่อไปนี้

ความเสี่ยงที่เป็นระบบ(Systematic Risk หรือ Market Risk) เป็นความเสี่ยงที่เกิดจากปัจจัยที่บริษัทไม่สามารถควบคุมได้ และส่งผลกระทบต่อทุกๆหลักทรัพย์ในตลาดหลักทรัพย์ เราจึงสามารถหาค่าความเสี่ยงที่เป็นระบบได้จากค่าสัมประสิทธิ์ของการตัดสินใจ(Coefficient of Determination) ซึ่งเป็นค่าที่บอกสัดส่วนของความแปรปรวนทั้งหมดของตัวแปรตาม ซึ่งในที่นี้หมายถึงความเสี่ยงของหลักทรัพย์ ว่ามีผลเนื่องมาจากความแปรปรวนของตัวแปรอิสระซึ่งหมายถึงความเสี่ยงของตลาดว่ามีผลมากน้อยเพียงใด ดังนั้นค่าความเสี่ยงของระบบจึงมีค่าดังนี้

ความแปรปรวนเป็นผลมาจากตลาด = R^2 * ความแปรปรวนของหลักทรัพย์

ส่วนความเสี่ยงที่ไม่เป็นระบบ(Unsystematic Risk) ซึ่งเป็นความเสี่ยงที่ไม่ได้มีผลมาจากตลาดสามารถคำนวณได้ดังนี้

ความแปรปรวนที่ไม่ใช่ผลมาจากตลาด = $(1-R^2)$ * ความแปรปรวนของหลักทรัพย์

ซึ่งค่า R^2 นี้มีความสัมพันธ์กับค่าดัชนีชี้ระดับและทิศทางของการเปลี่ยนแปลงของอัตราผลตอบแทนของหลักทรัพย์เทียบกับอัตราการเปลี่ยนแปลงของตลาด (ค่าเบต้า) คือ

$$\rho_{im}^2 \text{ or } R^2 = \frac{\beta_i^2 \sigma_m^2}{\sigma_i^2} \dots \dots \dots \text{สมการ 2.4}$$

⁷ จีรัตน์ สังข์แก้ว. การลงทุน (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2544), หน้า 178 – 227.

- เมื่อ R^2 หมายถึง สัดส่วนระหว่างความเสี่ยงที่เป็นระบบกับความเสี่ยงรวม
- β_i หมายถึง สัดส่วนระหว่างค่าความแปรปรวนร่วมของอัตราผลตอบแทนของหลักทรัพย์ i และตลาด (Covariance(i,m)) กับค่าความแปรปรวนของอัตราผลตอบแทนของตลาด (Variance(m))
- σ_m^2 หมายถึง ค่าความแปรปรวนของอัตราผลตอบแทนของตลาด (Variance(m))
- σ_i^2 หมายถึง ค่าความแปรปรวนของอัตราผลตอบแทนของหลักทรัพย์ i (Variance(i))

และจากสมการแบ่งแยกความเสี่ยงรวม

$$\sigma_i^2 = \beta_i^2 \sigma_m^2 + \sigma_{\epsilon i}^2 \dots\dots\dots \text{สมการ 2.5}$$

= Systematic variance + Unsystematic variance

- เมื่อ σ_i^2 หมายถึง ค่าความแปรปรวนรวมของอัตราผลตอบแทนของหลักทรัพย์ i
- $\sigma_{\epsilon i}^2$ หมายถึง ค่าความแปรปรวนหรือความเสี่ยงเฉพาะตัวของอัตราผลตอบแทนของหลักทรัพย์ i

จะได้

$$\rho_{im}^2 \text{ or } R^2 = \frac{\beta_i^2 \sigma_m^2}{\beta_i^2 \sigma_m^2 + \sigma_{\epsilon i}^2} \dots\dots\dots \text{สมการ 2.6}$$

นั่นคือค่า R^2 ของหลักทรัพย์ใดๆก็คือสัดส่วนระหว่างความเสี่ยงที่เป็นระบบกับความเสี่ยงรวมนั่นเอง และค่าเบต้าสามารถหาได้จาก

$$\beta_j = \frac{Cov(r_j, r_m)}{Var(r_m)} \dots\dots\dots \text{สมการ 2.7}$$

แบบจำลองการประเมินค่าสินทรัพย์ทุน (Capital Asset Pricing Model (CAPM))⁸

แบบจำลองการประเมินค่าสินทรัพย์ทุน เป็นแบบจำลองที่อธิบายว่า สินทรัพย์ตัวหนึ่งๆ ควรจะมีราคาเท่าไรในตลาดทุน (Capital Market) ซึ่งจะใช้ค่าความเสี่ยงที่เป็นระบบของสินทรัพย์นั้นๆ ซึ่งวัดออกมาในรูปของค่าเบต้า (β) เพื่อกำหนดระดับของผลตอบแทนที่ต้องการและเหมาะสมกับความเสี่ยง โดยอาศัยหลักการที่ว่าถ้ากระจายการลงทุนอย่างเหมาะสมและลงทุนในหลักทรัพย์ในจำนวนที่มากพอ จะช่วยจัดความเสี่ยงส่วนหนึ่งซึ่งเป็นความเสี่ยงเฉพาะตัวของหลักทรัพย์แต่ละหลักทรัพย์ในกลุ่มหลักทรัพย์ (ความเสี่ยงที่ไม่เป็นระบบ) ออกไปได้ ความเสี่ยงที่ยังคงอยู่ในกลุ่มหลักทรัพย์นั้น เป็นความเสี่ยงอันเกิดจากปัจจัยที่ทุกหลักทรัพย์ต่างได้รับผลกระทบเท่ากัน (ความเสี่ยงที่เป็นระบบ)

สมมติฐานของแบบจำลองการประเมินค่าสินทรัพย์ทุนแบบมาตรฐานเป็นดังต่อไปนี้⁹

1. ไม่มีต้นทุนทางธุรกรรม (Transaction Costs)
2. สินทรัพย์สามารถแบ่งเป็นหน่วยย่อยได้อย่างไม่มีข้อจำกัด
3. ไม่มีภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา (Personal Income Tax)
4. การซื้อขายหุ้นของผู้ใดผู้หนึ่งไม่ส่งผลกระทบต่อราคาหุ้นในตลาด กล่าวคือ ตลาดมีการแข่งขันสมบูรณ์ (Perfect Competition)
5. นักลงทุนทำการตัดสินใจโดยอาศัยเกณฑ์ตัดสินใจที่อาศัยหลักความเสี่ยง และผลตอบแทน คือ พิจารณาส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของผลตอบแทน และค่าคาดหวังของผลตอบแทน
6. สามารถทำการขายหุ้นล่วงหน้า (Short Sell) ได้อย่างไม่จำกัดจำนวน
7. สามารถทำการกู้ยืม (Borrowing) หรือทำการให้กู้ (Lending) อย่างไม่มีขีดจำกัดที่อัตราดอกเบี้ยปราศจากความเสี่ยง (Risk Free Rate)
8. ช่วงเวลาที่ทำการตัดสินใจ (Relevant Period) ของนักลงทุนเกี่ยวกับค่าเฉลี่ย หรือค่าความแปรปรวนของผลตอบแทน จะเป็นช่วงเดียวกัน
9. นักลงทุนมีความคาดหวัง (Expectation) เดียวกัน ในข้อมูลนำเข้าของการตัดสินใจในกลุ่มสินทรัพย์ลงทุน (Portfolio)

⁸ Fisher, Donald E. and Jordan J., Security Analysis and Portfolio Management (New Jersey: Prentice-Hall, 1995), p.81-91.

⁹ Elton, Edwin J. and Gruber, Martin J., Modern Portfolio Theory and Investment Analysis (New York: John Wiley & Sons, 1995), p.294-306.

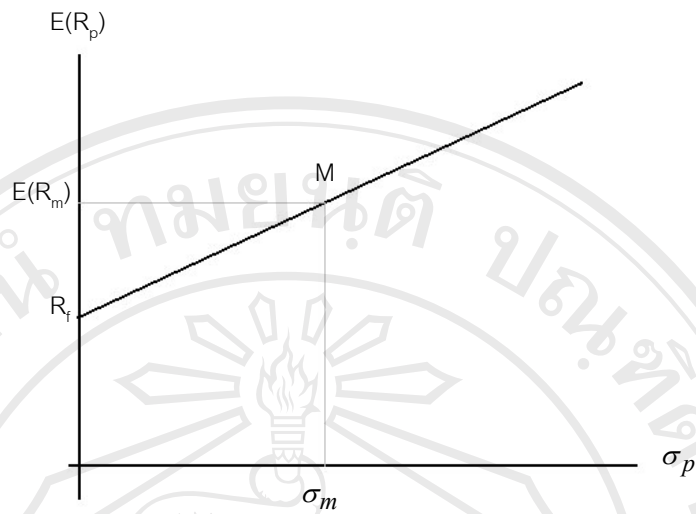
แบบจำลองนี้ได้จำแนกองค์ประกอบของความเสี่งทั้งหมด (Total Risk) ของการลงทุนออกเป็น 2 องค์ประกอบ คือ ความเสี่งที่สามารถกระจายได้ (Diversifiable Risk) และความเสี่งที่ไม่สามารถกระจายได้ (Non - diversifiable Risk) ซึ่งความเสี่งที่สามารถกระจายได้นั้นก็คือความเสี่งที่ไม่เป็นระบบ และความเสี่งที่กระจายไม่ได้ก็คือความเสี่งที่เป็นระบบนั่นเอง โดยแบบจำลองนี้จะไม่คำนึงถึงความเสี่งที่ไม่เป็นระบบ เนื่องจากแนวคิดที่ว่าความเสี่งที่ไม่เป็นระบบ สามารถขจัดออกไปได้ เมื่อนักลงทุนถือหุ้นในจำนวนที่เพียงพอ

ความสัมพันธ์ระหว่าง อัตราผลตอบแทนของกลุ่มหลักทรัพย์ที่มีประสิทธิภาพกับความเสี่งตามแนวคิดแบบจำลองการประเมินค่าสินทรัพย์(CAPM) พิจารณาได้จากรูปที่ 2.1 ซึ่งใช้จุด M แทนกลุ่มหลักทรัพย์ตลาด R_f อัตราผลตอบแทนของหลักทรัพย์ที่ปราศจากความเสี่ง กลุ่มหลักทรัพย์ที่มีประสิทธิภาพจะอยู่บนเส้นที่ทอดจาก R_f ผ่านจุด M กลุ่มหลักทรัพย์ที่มีประสิทธิภาพนี้มีทั้งกลุ่มหลักทรัพย์ M และการให้กู้โดยปราศจากความเสี่ง และกลุ่มหลักทรัพย์ M ที่เงินลงทุนส่วนหนึ่งเป็นเงินกู้ยืม โดยปราศจากความเสี่ง เส้นกลุ่มหลักทรัพย์ที่มีประสิทธิภาพที่เป็นเส้นตรง ตามตัวแบบจำลองการประเมินค่าสินทรัพย์นี้ เรียกว่า Capital Market Line (CML) กลุ่มหลักทรัพย์อื่นที่มีได้ประกอบด้วยกลุ่มหลักทรัพย์ M และการให้กู้หรือการกู้ยืม โดยปราศจากความเสี่งจะอยู่ใต้ CML¹⁰

ความชันของ Capital Market Line เท่ากับส่วนต่างของอัตราผลตอบแทนที่คาดไว้ของกลุ่มหลักทรัพย์ตลาด กับอัตราผลตอบแทนของหลักทรัพย์ที่ปราศจากความเสี่ง $[E(R_m) - R_f]$ หารด้วยส่วนต่างระหว่างความเสี่งของหลักทรัพย์ทั้งสอง $[\sigma_m - 0]$ หรือ ความชันของ CML เท่ากับ $[E(R_m) - R_f] / \sigma_m$ และเนื่องจากจุดที่ CML ตัดกับแกนตั้ง คือ R_f สมการของ CML จึงเขียนได้ดังนี้

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright © by Chiang Mai University
All rights reserved

¹⁰ จิรตัน สังข์แก้ว. การลงทุน (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2544), หน้า 246–249.

รูปที่ 2.2 Capital Market Line

$$E(R_p) = R_f + \frac{[E(R_m) - R_f]}{\sigma_m} \sigma_p \dots\dots\dots \text{สมการ 2.8}$$

เมื่อ

$E(R_p)$ คือ อัตราผลตอบแทนที่คาดหวังของกลุ่มหลักทรัพย์ที่มีประสิทธิภาพ

σ_p คือ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของอัตราผลตอบแทนของกลุ่มหลักทรัพย์ที่มีประสิทธิภาพ

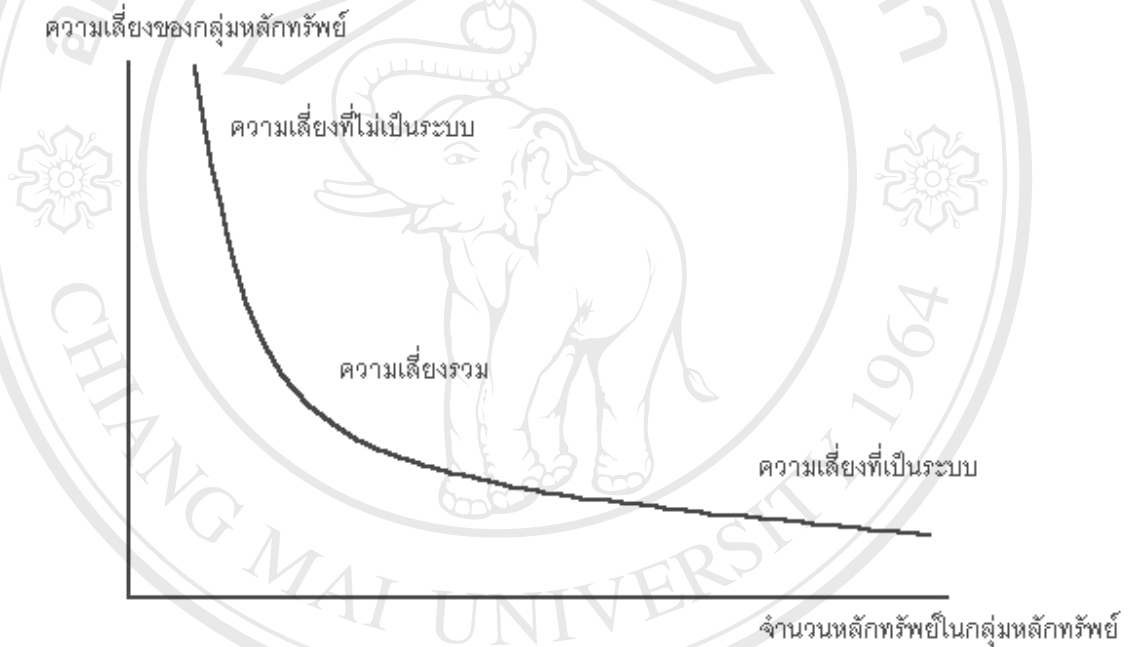
$E(R_m)$ คือ อัตราผลตอบแทนที่คาดหวังของกลุ่มหลักทรัพย์ตลาด

σ_m คือ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของอัตราผลตอบแทนของกลุ่มหลักทรัพย์ตลาด

R_f คือ อัตราผลตอบแทนของกลุ่มหลักทรัพย์ที่ปราศจากความเสี่ยง

สิ่งที่ได้กล่าวถึงการกระจายการลงทุนทำให้ความเสี่ยงรวมของกลุ่มหลักทรัพย์ลดลง โดยความเสี่ยงส่วนที่ลดลงได้แก่ ความเสี่ยงที่ไม่เป็นระบบ กล่าวคือ ในการศึกษาพบว่า เมื่อลงทุนเป็นกลุ่มหลักทรัพย์โดยมีจำนวนหลักทรัพย์มากขึ้นเรื่อยๆ ความเสี่ยงจะลดลงเรื่อยๆ และเนื่องจากความเสี่ยงที่ไม่เป็นระบบของหลักทรัพย์แต่ละคู่อาจหักล้างกันไปได้ หากหลักทรัพย์คู่หนึ่งๆ มีความสัมพันธ์กันในทิศทางตรงกันข้ามหรือมีความสัมพันธ์กันน้อยมาก กลุ่มหลักทรัพย์ที่มีการกระจายความเสี่ยงเป็นอย่างดีแล้ว จึงคงเหลือเฉพาะความเสี่ยงที่เป็นระบบซึ่งมีค่าเบต้าเป็นตัวกำหนดที่สำคัญ

ประเด็นสำคัญของการวิเคราะห์ความเสี่ยงของกลุ่มหลักทรัพย์คือ ความเสี่ยงของหลักทรัพย์ รายตัวที่ส่งผลต่อความเสี่ยงของกลุ่มหลักทรัพย์ ได้แก่ความเสี่ยงที่เป็นระบบของหลักทรัพย์ ซึ่งมีค่าเบต้าของหลักทรัพย์เป็นตัวกำหนดที่สำคัญ ดังนั้นเมื่อพิจารณาความสัมพันธ์ระหว่างอัตราผลตอบแทนและความเสี่ยงในตลาดที่มีประสิทธิภาพ การพิจารณาความเสี่ยงที่มีค่าเบต้าเป็นตัวชี้ จึงเหมาะสมมากกว่าการพิจารณาความเสี่ยงที่ใช้ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเป็นตัวชี้ แนวคิดที่กล่าวมานี้เป็นที่มาของสมการ Capital Market Line อันเป็นสมการของแบบจำลองการประเมินค่าสินทรัพย์ (Capital Asset Pricing Model (CAPM))

รูปที่ 2.3 ผลของการกระจายการลงทุนที่มีต่อความเสี่ยงของกลุ่มหลักทรัพย์

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

สัจจพันธุ์ คุรุภากรณ์ (2540)¹¹ ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างผลตอบแทนดัชนีกลุ่มพลังงานกับตัวแปรอิสระอื่น โดยใช้วิธีสเตปไวส์ (Stepwise) ในสมการถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression) ซึ่งใช้ตัวแปรอิสระ 12 ตัวแปร พบว่ามีเพียงดัชนีตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยเท่านั้นที่เป็นตัวแปรที่มีผลกระทบต่ออัตราผลตอบแทนของดัชนีกลุ่มพลังงาน

นินนาท เจริญเลิศ (2532)¹² ได้ศึกษาถึงปัจจัยกำหนดการลงทุนในหลักทรัพย์และแนวทางการพัฒนาตลาดหลักทรัพย์ในอนาคต โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อหาความสัมพันธ์ระหว่างดัชนีราคาหุ้นกับตัวแปรอีก 6 ตัว คือ รายได้ประชาชาติ อัตราดอกเบี้ย อัตรากู้ยืมเงินระหว่างธนาคาร ดัชนีการลงทุนภาคเอกชน อัตราส่วนเงินให้สินเชื่อต่อเงินฝาก และดัชนีราคาหุ้นที่คาดว่าจะเป็น จากการศึกษาพบว่าในช่วงเวลา 10 ปี อัตราดอกเบี้ยเงินฝากทำให้ดัชนีราคาหุ้นเปลี่ยนแปลงมากที่สุด ในช่วง 2 ปี ดัชนีราคาหุ้นที่คาดว่าจะเป็นกับรายได้ประชาชาติ และอัตรากู้ยืมระหว่างธนาคารมีความสัมพันธ์กัน และช่วงปี 2529 – 2530 ดัชนีราคาหุ้นที่คาดว่าจะเป็นมีความสัมพันธ์กับดัชนีราคาหุ้น นอกจากนี้ปัจจัยที่กำหนดการลงทุนยังได้แก่ อัตราดอกเบี้ย ภาวะเศรษฐกิจ ภาวะการเมืองทั้งในและนอกประเทศ ผลการดำเนินธุรกิจ และอุปนิสัยของนักลงทุนเอง

สุโลจณี ศรีแก้ว (2535)¹³ ศึกษาเรื่องการวิเคราะห์หุ้นกลุ่มธนาคารและกลุ่มเงินทุนหลักทรัพย์ โดยศึกษาเป็นรายวันตั้งแต่ 1 สิงหาคม 2533 ถึง 28 ธันวาคม 2533 พบว่าตัวแปรอิสระที่มีนัยสำคัญต่อการเคลื่อนไหวของดัชนีตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ได้แก่ ดัชนีอุตสาหกรรมดาวโจนส์ (Dow Jones) ดัชนีอุตสาหกรรมฮั่งเส็ง (Hang Seng) สถานการณ์การเมืองในประเทศ และข่าวสงครามตะวันออกกลาง ในขณะที่ตัวแปรอิสระที่ไม่มีนัยสำคัญได้แก่ อัตราดอกเบี้ยเงินกู้ อัตราเงินเฟ้อ ราคาน้ำมันดิบในตลาดโลก การคาดคะเนการปรับราคาขายปลีกน้ำมันภายในประเทศ และดัชนีอุตสาหกรรมนิเคอิ (Nikkei) นอกจากนี้ยังพบว่าค่าเบต้าของหุ้นกลุ่มเงินทุนและหลักทรัพย์มีค่าสูงกว่า 1 ในขณะที่หุ้นส่วนใหญ่ในกลุ่มธนาคารมีค่าเบต่าน้อยกว่า 1 หมายความว่าหุ้นกลุ่มเงินทุนและหลักทรัพย์เป็นหุ้นที่ราคามีการปรับตัวเร็ว (Aggressive Stock) และหุ้นกลุ่มธนาคารเป็นหุ้นที่

¹¹ สัจจพันธุ์ คุรุภากรณ์. ความเสี่ยงและผลตอบแทนของหลักทรัพย์กลุ่มพลังงานในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย. วิทยานิพนธ์บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2540.

¹² นินนาท เจริญเลิศ. ปัจจัยกำหนดการลงทุนในหลักทรัพย์ และแนวทางการพัฒนาตลาดหลักทรัพย์ในอนาคต. วิทยานิพนธ์เศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2532.

¹³ สุโลจณี ศรีแก้ว. การวิเคราะห์หุ้นกลุ่มธนาคารและกลุ่มเงินทุนหลักทรัพย์. วิทยานิพนธ์เศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2535.

ราคามีการปรับตัวซ้ำ(Defensive Stock) เนื่องจากหุ้นกลุ่มธนาคารมีมูลค่าทุนจดทะเบียนสูงกว่ากลุ่ม
เงินทุนและหลักทรัพย์ และรายได้หลักของธนาคารเป็นรายได้จากดอกเบี้ย ขณะที่รายได้หลักของ
กลุ่มเงินทุนและหลักทรัพย์มาจาก 2 แหล่งใหญ่คือ รายได้ดอกเบี้ยและรายได้ที่ไม่ใช่ดอกเบี้ย(ค่า
นายหน้าซื้อขายหลักทรัพย์) ซึ่งรายได้ที่ไม่ใช่ดอกเบี้ยมีความสัมพันธ์สูงกับสภาพตลาด ขณะที่ราย
ได้จากดอกเบี้ยมีการไหวตัวน้อยกว่า

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright © by Chiang Mai University
All rights reserved